

Sygn. akt IV Ca 644/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lipca 2017 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Beata Błaszcyk

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2017 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Z. S.

przeciwko M. B. i A. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie

z dnia 11 października 2016 roku, sygn. akt I C 1451/14

1. zmienia zaskarżony wyrok i powództwo oddala;
2. zasądza od Z. S. na rzecz M. B. i A. B. solidarnie kwotę 100,00 (sto) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Beata Błaszcyk

Z/ (...)

Beata Błaszcyk

Sygn. akt IV Ca 644/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 lutego 2014 roku Z. S. wniosła o zasądzenie na jej rzecz, od M. B. i A. B. solidarnie, kwoty 2.000,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 01 kwietnia 2010 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że w dniu 17 marca 2010 roku udzieliła pozwany pożyczki w wysokości 2.000,00 złotych, której termin spłaty został określony na dzień 31 marca 2010 roku. Pomimo dwukrotnego wezwania, pozwani nie zwrócili pożyczonej kwoty.

28 lutego 2014 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w całości uwzględniający powództwo.

Od nakazu zapłaty pozwani złożyli sprzeciw, wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki, na ich rzecz, kosztów procesu. Zaprzeczyli, jakoby zawarli z powódką umowę pożyczki.

Wyrokiem z dnia 11 października 2016 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Południe w Warszawie zasądził solidarnie od M. B. i A. B., na rzecz Z. S., kwotę 2.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 01 kwietnia 2010 roku od dnia 31 grudnia 2015 roku i z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty (pkt I.), a ponadto kwotę 100,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II.).

Rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach faktycznych i prawnych:

17 marca 2010 roku M. B. i A. B. zwrócili się do Z. S.

z prośbą o bardzo pilną pożyczkę, tłumacząc się problemami rodzinnymi, które należało natychmiast rozwiązać. Z racji łączącej strony wieloletniej przyjaźni, powódka wyraziła zgodę. Pozwani w przeszłości pożyczali od powódki drobne kwoty pieniężne, które zawsze zwracali.

Gdy pozwani zwrócili się o udzielenie pożyczki, powódka miała w domu 500,00 złotych. Strony umówiły się tego dnia wieczorem, by powódka w międzyczasie pobrała z bankomatu jeszcze 1.500,00 złotych.

17 marca 2010 roku wieczorem M. i A. B. przybyli do miejsca zamieszkania powódki i otrzymali od niej kwotę 2.000,00 złotych, zobowiązując się do jej zwrotu do dnia 31 marca 2010 roku. Strony uzgodniły, iż pożyczka nie będzie oprocentowana.

Po około tygodniu pozwani zwrócili się do powódki o udzielenie kolejnej pożyczki, ale ona odmówiła.

Pozwani nie zwrócili pożyczki w umówionym terminie. Po jego upływie powódka wielokrotnie kontaktowała się z nimi (także pisemnie - w grudniu 2012 roku i styczniu 2014 roku), zobowiązując ich do zwrotu pożyczonej kwoty. Pozwani nie zareagowali na wezwania.

Ustalając stan faktyczny, Sąd Rejonowy oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach sprawy oraz zeznaniach stron i świadków.

Zdaniem Sądu Rejonowego, zeznania Z. S. i A. S. były w pełni wiarygodne, korelowały ze sobą nawzajem, a także były zgodne z wydrukiem historii konta powódki i wezwaniami pozwanych do wykonania umowy.

Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanych i S. B., którzy zaprzeczali, jakoby doszło do zawarcia umowy pożyczki.

Zwrócił uwagę na konsekwencję, z jaką powódka dążyła do odzyskania pożyczonej kwoty.

Ponadto wskazał, że twierdzenia pozwanych odnośnie ich dobrej sytuacji finansowej w 2010 roku nie znajdowały potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Po przywołaniu art. 720 k.c., art. 72 § 1-3 k.c. i art. 246 k.p.c., Sąd stwierdził, że w sprawie dopuszczalne było przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków i przesłuchania stron na okoliczność zawarcia przez strony umowy pożyczki. Strony nie zastrzegły bowiem formy czynności prawnej w postaci umowy pożyczki, a strona powodowa uprawdopodobniła pismem fakt przekazania pewnej kwoty pozwany.

Z treści zeznań wypływał wniosek, że w dniu 17 marca 2010 roku pozwani zawarli z powódką ważną umowę pożyczki, której przedmiotem była kwota 2.000,00 złotych. Umowa obligowała pozwanych do zwrotu pożyczonej kwoty pieniędzy do dnia 31 marca 2010 roku, bez odsetek. Pozwani nie wywiązali się z tego obowiązku.

Z tych względów Sąd uwzględnił powództwo w całości, a o kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Pozwani zaskarżyli wyrok w całości, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na błędnej ocenie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, zeznań świadków i

zeznań stron oraz nieuzasadnione dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z zeznań świadków i stron. Wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki, na ich rzecz, kosztów postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację, powódka domagała się jej oddalenia oraz zasądzenia od pozwanych solidarnie, na jej rzecz, kosztów postępowania apelacyjnego.

Wnosiła również o zobowiązanie pozwanych do przedłożenia na rozprawę apelacyjną dowodu z dokumentu - rozliczenia podatkowego za 2010 rok, złożonego do Urzędu Skarbowego w 2011 roku, na okoliczność potwierdzenia braku płynności finansowej pozwanych w 2010 roku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelację należało uwzględnić.

Niniejsza sprawa, z uwagi na przedmiot sporu i jego wartość, była rozpoznawana w postępowaniu uproszczonym. W takim postępowaniu apelację można oprzeć na zarzutach wymienionych enumeratywnie w treści art. 505⁹ § 1¹ pkt 1 i 2 k.p.c., tj. naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy. Wymienione w powołanym przepisie podstawy apelacji w postępowaniu uproszczonym należy traktować jako podstawy wyłączne. Sąd, rozpoznając apelację, jest zatem związany podniesionymi w niej zarzutami naruszenia zarówno prawa procesowego, jak i materialnego.

Sąd Okręgowy nie podzielił ustaleń faktycznych i oceny prawnej, dokonanych przez Sąd Rejonowy, dochodząc do przekonania, iż nieuzasadnione jest uznanie, że powódka wykazała zasadność roszczenia, zarówno co do zasady, jak i co do wysokości.

Zgodnie z art. 720 § 2 k.c., w brzmieniu obowiązującym przed 08 września 2016 roku, umowa pożyczki, której wartość przenosi 500,00 złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Niedochowanie tego wymogu nie skutkuje nieważnością umowy pożyczki, gdyż przywołana norma zawiera zastrzeżenie formy prawnej czynności jedynie dla celów dowodowych (ad probationem).

Oznacza to, że wykładnia tego przepisu musi uwzględniać jego powiązania z art. 74 § 1 zd. 1 k.c., który stanowi, że zastrzeżenie formy pisemnej bez rygoru nieważności ma ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód ze świadków ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności.

Wprawdzie mimo niezachowania formy pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych, dowód z zeznań świadków lub dowód z przesłuchania stron jest dopuszczalny, lecz tylko wtedy jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę (...) albo jeżeli fakt dokonania czynności prawnej będzie uprawdopodobniony za pomocą pisma (art. 74 § 2 k.c.).

Odpowiednikiem procesowym art. 74 k.c. jest przepis art. 246 k.p.c., z którego wynika, iż jeżeli ustawa lub umowa stron wymaga dla czynności prawnej zachowania formy pisemnej, dowód ze świadków lub z przesłuchania stron w sprawie między uczestnikami tej czynności na fakt jej dokonania jest dopuszczalny w wypadku, gdy dokument obejmujący czynność został zagubiony, zniszczony lub zabrany przez osobę trzecią, a jeżeli forma pisemna była zastrzeżona tylko dla celów dowodowych, także w wypadkach określonych w kodeksie cywilnym.

Zdaniem Sądu Okręgowego, zarzut naruszenia art. 246 k.p.c. (uzasadnienie apelacji, k.123) jest trafny. Sąd I instancji nie miał podstaw, by odstąpić od zasady przewidzianej w art. 74 § 1 k.c. i dopuścić dowody z zeznań świadków oraz przesłuchania stron, na okoliczność zawarcia umowy pożyczki między stronami.

Zarówno w piśmie procesowym z dnia 12 listopada 2015 roku (k.40-41), jak i na rozprawach w dniach 13 listopada 2015 roku i 22 marca 2016 roku pozwani wnosili o niedopuszczanie dowodów z zeznań świadków oraz z przesłuchania stron na okoliczność zawarcia umowy pożyczki, z uwagi na art. 720 k.c. (k.54 i k.76).

Sąd Rejonowy dopuścił te dowody, uznając, że okoliczność zawarcia umowy pożyczki została uprawdopodobniona za pomocą pisma - chodziło zapewne o wydruk z historii rachunku, załączony do pozwu oraz wezwanie do zapłaty z dnia 10 stycznia 2014 roku.

Należy wskazać, że przedstawienie przez stronę, która nie wykazała się wymaganą starannością co do formy dokonywanej czynności prawnej, pisma mającego uprawdopodobnić taki fakt, nie może być bezkrytycznie przyjmowane przez sąd jako początek dowodu na piśmie, wystarczający do uchylenia skutków zakazu przewidzianego w art. 74 § 1 k.c. Decyzję co do przeprowadzenia zawnioskowanych dowodów wbrew temu zakazowi musi każdorazowo poprzedzać ocena sądu, co do stopnia prawdopodobieństwa dokonania czynności, jaki można przyjąć na podstawie oferowanego przez stronę początku dowodu na piśmie. Chodzi przy tym nie o ocenę tego, czy powołane przez powoda pismo dowodzi dokonania czynności prawnej bez zachowania formy pisemnej, lecz o stwierdzenie, czy przedkładane pismo może, jako wiarygodny w świetle okoliczności sprawy „początek rozumowania”, wskazywać na prawdopodobieństwo zaistnienia określonego faktu (wyrok SN z dnia 05 kwietnia 2017 r., II CSK 318/16, Lex 2306360).

W ocenie Sądu Odwoławczego, wezwanie do zapłaty, skierowane przez powódkę do pozwanych i historia rachunku nieokreślonego właściciela, z której wynika, że w dniu 17 marca 2010 roku z rachunku wypłacono kwotę 1.500,00 złotych, nie dawały dostatecznych podstaw do przypuszczenia, że umowa pożyczki rzeczywiście została zawarta.

Z wydruku historii rachunku numer (...), złożonego do akt sprawy (k.3), wynika jedynie, że w dniu 17 marca 2010 roku wypłacono z niego kwotę 1.500,00 złotych. Na tej podstawie nie sposób ustalić kto dokonał wypłaty i na co zostały przeznaczone wypłacone środki. Nie można również pominąć, że z tego rachunku, w dniach 05 marca 2010 roku, 11 marca 2010 roku i 16 marca 2010 roku wypłacono kwoty w zbliżonej wysokości - odpowiednio 1.500,00 złotych, 1.000,00 złotych i 1.000,00 złotych.

Z kolei wezwanie do zapłaty (k.4), niezaakceptowane przez pozwanych, doręczono im dopiero w dniu 15 stycznia 2014 roku (k.5), czyli niemalże 4 lata po rzekomym zawarciu umowy, a na miesiąc przed wniesieniem pozwu.

Przedstawione względy powodują uznanie, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Z tej przyczyny Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w sposób opisany w punkcie 1. sentencji, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 505¹⁰ § 1 i 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego, na które złożyła się opłata od apelacji Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Beata Błaszcyk